

УДК: 378.147:[37.011.3-051:78]:004.032.6

ОРЕХОВА Валентина Володимирівна –
аспірант кафедри теорії та практики початкової освіти,
асистент кафедри музики і хореографії
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
<https://orcid.org/0000000279091077>
e-mail: orekhova.valya79@gmail.com

ТЕХНОЛОГІЯ ТРАНСМЕДІА ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Стрімкий розвиток інформаційно-технічної мобільності, ускладнення взаємодії множинності медіаплатформ, трансформація аудиторії, яка сприймає інформацію, обумовлюють виникнення нових гібридних аудіо-візуальних форм і сучасних комунікативних моделей інтегрованого використання медіа для збирання і поширення інформації.

Технологія трансмедіа як порівняно нове явище сучасної вітчизняної теорії комунікації наразі активно впроваджується в мистецьку освіту, набуваючи форм оновлених підручників (Кілініченко О. В, Аристова Л. С. Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 1 класу, 2018 р.), експериментальних мистецьких проєктів (3D вистава «Простір між небом та Невою», 2016 р. (реж. К. Галанова), сучасні фотопроєкти) тощо.

На сьогодні термін «трансмедіа» має надзвичайно високу практику використання у різних контекстах і достатньо широке коло тлумачення цього феномену. Не зважаючи на популярність трансмедійності в наукових колах, поняття «трансмедіа» не є достатньою мірою визначеним і не має усталеної дефініції, що призводить до певних інтерпретативних розбіжностей [20]. Іноді термін заступають схожі поняття: мультимедіа, онлайнмедіа, медіамікс, крос-медіа тощо, які не доцільно вживати в якості синонімічних понять.

На нашу думку, термінологічний аспект феномену трансмедіа потребує конкретизації і уточнення з метою розрізнення і запобігання некоректного уживання в науковому колі, що визначає актуальність пропонованої розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вперше термін «трансмедіа» був запроваджений М. Кіндер у 1991 році для позначення розширення розважальних суперсистем за рахунок двох чи більше медіа [4]. Після цього певний час термін «трансмедіа» фактично не використовувався і був замінений терміном «крос-медіа», яким позначалось схрещування різних медійних форм.

Родоначальником класичного поняття трансмедійності вважають американського філософа і культуролога Г. Дженкінса (H. Jenkins) [5], який вже у ХХІ ст. представив термін «трансмедіа» як «крізь медіа» (across media) у розрізі «розповідання історії», акцентуючи увагу на мультиплатформності, масштабності та інтерактивності розповіді.

Тема трансмедійної культурної практики на сьогодні набуває високої актуальності, що має відображення у чисельній кількості наукових досліджень, присвячених опису досвіду створення трансмедійних проєктів. З погляду наратології різні класифікації і методи запропоновані у роботах Д. Ламберта (J. Lambert) [6], Д. Лонга (G. Long) [7], Р. Праттена (R. Pratten) [8], А. Філіпса (A. Phillips) [9]. Приблизником семіотичному підходу є А. Сколарі (C. Scolari) [10]. Аналітичний підхід детально представлений Р. Гембарато (R. Gambarato) [3].

У вітчизняній літературі спостерігаємо на даному етапі формування понятійного апарату на основі аналізу зарубіжних досліджень, що знайшло відображення у наукових розвідках, присвячених термінологічній варіантності та поняттєвим сферам у науковому дискурсі цифрової доби у працях Н. Виговської, О. Глазкової, М. Женченко, М. Журби, Л. Панченко, Г. Серміної та інші. На загальному тлі виділяється оригінальністю підхід Н. Соколової близький до ідей А. Сколарі щодо «інтерпретативних спільнот трансмедіа».

Ідею ідентичності понять «трансмедіа» і «крос-медіа» пропагували Д. Девідсон (Dr. Davidson) та Г. Дженкінс (H. Jenkins), вбачаючи відмінність між термінами тільки у наявності інтерактивності в трансмедійній технології.

Проте, не зважаючи на поверхову схожість названих технологій, об'єднаних принципом конвергентності, варто зазначити власну специфіку концептів, що ставить під сумнів тотожність їх із трансмедійністю.

Метою статті є аналіз сучасного наукового розуміння технологій

«трансмедіа», «крос-медіа» і «мультимедіа», визначення специфіки кожного поняття для усвідомлення й конкретизації понятійного апарату феномену «трансмедіа» в мистецькій освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифрова революція, спричинена розвитком мережі Інтернет, підштовхнула процеси глобалізації й подальшої дигіталізації інформаційного простору, актуалізуючи появу інноваційних технологій: мультимедіа, крос-медіа, трансмедіа та ін. Усі вони об'єднані принципом конвергенції.

Науковці пов'язують етимологію цього поняття із латинським іменником *convergentio*, утвореного від *convergo* («сходжусь, наближаюсь») [22]. Кембриджський тлумачний словник пояснює англійське слово *convergence* як «сходження в одній точці» [1].

З 1970 років поняття «конвергенція» використовується для позначення інтеграції інформаційних і комунікаційних технологічних пристроїв (комп'ютерів, телефонів, телевізорів). Проте у 1990-х роках стрімке масове поширення Інтернету у повсякденному житті надало конвергенції широкого практичного змісту. Вчені звернули увагу на «конвергентний континуум», «де відбувається поєднання організацій, враховуються інноваційні зміни в технологіях, а також звички й очікування потенційної аудиторії» [19]. Сучасний погляд дає можливість звернути увагу на конвергенцію медіа, де послаблюється залежність від медіаносіїв та приладів, а на перший план виходить подання і розширення інформації.

Реалізація ідеї конвергенції передбачає «нову систему» виробництва інформаційного продукту, створення повноцінної конвергентної системи. Таким чином, зона конвергенції – це сфера найбільш активного зближення різних контентів, яка призводить до багаторівневої гібридизації подання інформації, появи нових технологій подачі і розповсюдження цієї інформації та виникнення феномену трансмедійності в її сучасному розумінні.

У зарубіжних джерелах термін «трансмедійність» («transmediality») найчастіше використовується у контексті мультиплатформності, позначеної різноманіттям платформ, каналів, носіїв і медійних форм. Трансмедійність є одним з проявів сучасного феномену технологічної медіакультури. Головною перевагою нової технології є можливість створення синкретичного комунікаційного полотна, яке

складається з різноформатних елементів, об'єднаних однією тематикою [12].

У науковому колі найбільш поширеним вважають визначення Г. Дженкінса, презентоване у 2007 р. у зв'язку з поширенням технології *transmedia storytelling*: «Трансмедійна історія розповідається на різних медійних платформах для створення цілісного сюжетно-композиційного простору. Кожний новий текст вносить вагомі зміни у загальний наратив» [5].

До речі, у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях поняття «трансмедіа» дещо відрізняються по своїй суті. У зарубіжній практиці його найчастіше використовують як прикметник у сполученні із іменником: трансмедійна розповідь (*transmedia storytelling*), трансмедійна аудиторія (*transmedia audience*), трансмедійна серіальність (*transmedia seriality*), трансмедійний Всесвіт (*transmedia Universe*). У вітчизняних дослідженнях «трансмедіа» – це найчастіше підхід чи комплекс підходів до створення мультиплатформного наративу, або вид художніх текстів, «розщеплених» на декілька платформ [15, с. 51].

Так, Н. Соколова називає трансмедіа «специфічним способом медіавиробництва» і визначає його як «медійний продукт», акцентуючи увагу на тому, що це «скоріш процес, ніж результат, динамічне поєднання багатьох форматів, ніж окремий закінчений артефакт», який презентує специфічне явище жанрової трансформації і конвергенції медіа форматів [21].

Деякі дослідники (Дж. Аль-Ханакі, Н. Соколова, А. Сумська) ототожнюють поняття «трансмедіа» і «трансмедійна розповідь», маючи на увазі спосіб розповідання, при якому інформація розповсюджується з використанням різних медіаплатформ [12]. Натомість інші науковці (О. Агрікова, О. Балцату, Г. Дженкінс, К. Молонитощо) розрізняють ці два поняття. Так, О. Агрікова презентує трансмедійність як сукупність принципів, які визначають будівництво медійного продукту: розповсюдженість, поширення, зануреність, серійність, тривалість, суб'єктивність сприйняття, іммерсивність та співтворчість; а трансмедійну розповідь – як продукт професійної діяльності, побудований за принципами трансмедійності [11].

У мистецтвознавстві О. Глазкова проводить паралелі між трансмедійністю та інтермедіальністю, наголошуючи на актуалізації інтермедіальності на мікро- і макрорівнях: композиційному (взаємодія медіа і мистецтв в рамках одного твору) та

культурному (взаємодія культур; текстів в рамках культури) [15]. Дослідниця визнає теорію інтермедіальності як необхідний соціокультурний контекст і теоретичний базис для дослідження трансмедійності, де аналогією виступає здатність до актуалізації на декількох рівнях. Проте науковець ставить під сумнів тотожність між цими двома поняттями, оперуючи нерозривності трансмедійності із мультиплатформністю і медійними технологіями. Вчена припускає формування інтермедіальних зв'язків безпосередньо в мультиплатформному медіапросторі.

Таке широке концептуальне коло дозволяє презентувати трансмедійність в якості особливої категорії, сформованої в рамках сучасного мультиплатформного медіапростору. Трансмедійність симультанно (фр. *simultane* – одночасно; лат. *simul* – разом) актуалізується на декількох рівнях, де завдяки властивостям поліфонізму і «багатосаровості» розкривається різноаспектний багатий образ тематичного Всесвіту. Проте трансмедійність не передбачає безладного нагромадження різних медійних форматів і жанрів [21]. В основі трансмедійності закладено феномен міграції жанрів і конвергенції медіаформатів, що є передумовою сучасної культури, яка надає широкий спектр технологічних можливостей для створення синтетичного медійного світу, сплетеного із багатьох форматів. Також трансмедійний продукт відрізняє наявність тематичного цілісного універсуму, представленого широким колом форматів і діяльністю «інтерпретативних співтовариств».

Для більш чіткого уявлення поняття «трансмедія» пропонуємо візуалізувати його у наступній формулі (рис. 1):

Рис. 1. Візуальна формула поняття «Трансмедія»

Деякі зарубіжні дослідники (Д. Девідсон (Dr. Davidson), Г. Дженкінс (H. Jenkins) [4] ототожнюють термін «крос-медія» і «трансмедія». Вчені розглядають крос-

медію комунікацію як розповідь інтегрованої історії декількома медійними формами на окремих медіаканалах, що виконують різні автори різними стилями. Дослідники наголошують на активній участі користувачів у створенні історії і вбачають відмінність між термінами тільки у наявності інтерактивності в трансмедійній технології. І. Ібрус (I. Ibrus) також вбачає у трансмедійному сторителінгу прояви крос-медія, адже обидва феномени оперують медіаплатформами із застосуванням різних форматів [19].

Отже, поняття крос-медія і трансмедія почасти вважають синонімічними через залучення принципів дигіталізації і позначення концептів поширення контенту, проте ці культурні феномени мають деякі вагомні відмінності.

І. Ібрус і К. Сколарі, розрізняючи поняття «крос-медія» і «трансмедія», пропонують формулу: «крос-медія+нарратив=трансмедія». На думку науковців, трансмедія включає в себе поняття крос-медія, оскільки передбачає поширення контенту на різних платформах, проте крос-медія не завжди містить нарратив [16]. Г. Дженкінс також визначає основну відмінність між трансмедія і крос-медія у наявності нарративу, що поширюється платформами. Науковець розглядає трансмедія як «комплексний феномен», де кожна нова історія є складовою трансмедійної розповіді, яка розкривається на різних медія і робить власний значний внесок у цілісний продукт [4]. Втім, на нашу думку, нарратив не є визначальним чинником відмінності цих двох понять.

Нам більше імпонує версія А. Велліса, який розрізняє крос-медія і трансмедія за кількістю поданих історій: в крос-медія йдеться про одну історію, яку транслюють кілька медія, натомість трансмедія є ширшим поняттям, яке передбачає існування не тільки декількох взаємопов'язаних історій, а й інтерактивного перехідного простору між ними. Зв'язки між тематичними елементами вможливають занурення користувача у так званий Story world – «нарративний всесвіт» [20].

Достатньо інформативним, на нашу думку, є запропоноване узагальнююче визначення М. Женченко: «Крос-медія – це дистрибуція інтелектуальної власності, сервісу, історії або досвіду через різноманітні медіаплатформи з використанням різних медіаформатів, здатність поширювати інформацію у переконливому, корисному та візуально привабливому вигляді за

допомогою різних засобів інформації» [16, с. 73].

Тобто, на нашу думку, основною відмінністю феномену крос-медіа є наявність однієї вузької теми (історії, досвіду), на відміну від трансмедіа, де одна загальна тема одночасно (симультанно) розкривається через декілька (дві і більше) підтем на декількох платформах, які інтегруються та інтерактивно поєднуються між собою, створюючи спільний симбіоз. Отже, в основі стратегії крос-медіа лежить процес дигіталізації і конвергенції, де тільки одна тема подається через декілька медіаканалів і передбачає використання мультимедійних форм, що може бути відображено у формулі (рис. 2):

Рис. 2. Візуальна формула поняття «Крос-медіа»

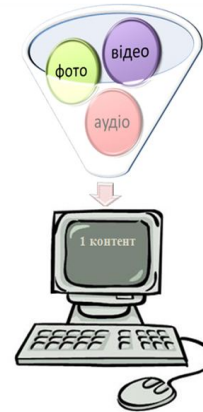
Продовжуючи огляд технологій, що підпорядковуються конвергентним законам, слід зупинитися на мультимедіа. Адже цей феномен також часто ототожнюють із трансмедіа і крос-медіа як такий, що інтегрує медійні форми, охоплює текст, аудіо-, відеоформати, графіку тощо, передбачає інтерактивність і гіпермедійність (за наявності гіперпосилань) [20].

По суті, мультимедіа представляє собою мікс медіаформ в рамках репрезентації однієї історії, представлений у цифровому форматі. Це повністю суперечить аналогії із трансмедіа і крос-медіа, адже в останніх технологіях передбачається використання повного спектру медіа: друковане видання, мобільні гаджети, Інтернет, комп'ютер, театр, виставка тощо.

Тобто, мультимедіа виступає як вид аудіо-візуального мистецтва, цифрової мережевої творчості та інформаційний простір, що інтегрує різні види інформаційних ресурсів, технічні і технологічні середовища [14]. Фактично мультимедіа передбачає презентацію однієї історії різними медійними формами (цифровими ресурсами), що має відтворення у одному цифровому продукті (цифровому контенті). Важливою відмінністю

мультимедіа від крос-медіа і трансмедіа є неможливість оприлюднення контенту через нецифрове середовище. Спробуємо візуалізувати формулу мультимедіа у наступному малюнку (рис. 3):

Рис. 3. Візуальна формула поняття «Мультимедіа»

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Отже, технології «трансмедіа», «крос-медіа» і «мультимедіа» відтворюють процеси дигіталізації і конвергенції на рівнях створення, пакування, просування і поширення контенту. У випадку із мультимедіа мова йде про цифроформатний медійний продукт, створений унаслідок інтеграції цифрових ресурсів. Трансмедіа і крос-медіа скоріш позначають процес і комплекс підходів, орієнтованих на поширення і розповсюдження медіаконтенту різними медіаформатами через різні медіаплатформи, проте різняться кількістю і комплексністю пропонованих тем.

Спробуємо конкретизувати спільні і відмінні риси трансмедіа, крос-медіа і мультимедіа у зведеній таблиці:

Таблиця 1
Технологічна характеристика трансмедіа, крос-медіа і мультимедіа

	Трансмедіа	Крос-медіа	Мультимедіа
Кількість поданих тем	Одна загальна, розкрита декількома підтемами (історіями)	Одна спеціальна тема	Одна тема
Поширення контенту	На багатьох платформах, у тому числі нецифрових	На багатьох платформах, у тому числі нецифрових	Цифрові платформи
Завершеність	Процес не передбачає завершення	Процес може бути закінченим на будь-якому етапі	Цілісність і завершеність мультимедійного продукту
Взаємосхрещення технологій	Передбачає наявність мультимедіа і крос-медіа	Може включати мультимедіа	-
Технологічні принципи	Інтерактивність, інтермедіальність, симультанність, глибинність, комунікативність	Інтегративність, інтерпретативність	Інтерактивність, інтегративність

Як засвідчує аналіз зарубіжних та вітчизняних наукових джерел, технології «трансмедіа», «крос-медіа» і «мультимедіа» позначають конвергентні процеси і мають на меті повноцінне розкриття інформації, проте залишаються унікальними явищами, які характеризуються певними особливостями. Найбільш широким є поняття трансмедіа яке таке, що може включати як крос-медіа, так і мультимедіа.

Широке концептуальне коло феномену «трансмедіа» доводить, що це поняття охоплює цілий спектр явищ і фундаментальних відмінностей в медіасередовищі. Це дозволяє презентувати його в якості особливої категорії, сформованої в рамках сучасного мультиплатформного медіапростору. Сучасна трансмедійна технологія потребує подальших наукових розвідок з метою впровадження у професійну мистецьку освіту.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Cambridge Dictionary. Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/ru/>
2. Davidson, Dr. (2010). *Cross-Media Communications: an Introduction to the Art of Creating Integrated Media Experiences*. Retrieved from: <http://repository.cmu.edu/etcpress/6>
3. Gambarato, R. (2013). *Transmedia Project Design: Theoretical and Analytical Considerations*, 1, 84–85. DOI: <https://doi.org/10.1515/bsmr-2015-0006>
4. Giovagnoli, M. (2011) *Transmedia Storytelling: Imagery, Shapes and Techniques*. Retrieved from <https://www.amazon.com/Transmedia-Storytelling-Imagery-Shapes-Techniques/dp/1105062589>
5. Jenkins, H. (2003). *Transmedia Storytelling*. «MIT Technology Review». Retrieved from: <https://www.technologyreview.com/s/401760/transmedia-storytelling/>
6. Lambert, J. (2003) *Digital Storytelling Cookbook and Travelling Companion version*. Digital Diner Press, 9-19.
7. Long, G. A. (2007). *Transmedia Storytelling – Business, Aesthetics and Production at the Jim Henson Company*. Master Thesis. Cambridge.
8. Pratten, R. (2011). *Getting Started in Transmedia Storytelling: A Practical Guide for Beginners*. Seattle: Create Space, 13–15.
9. Phillips, A. A. (2012). *Creator's Guide to Transmedia Storytelling: How to Captivate and Engage Audiences Across Multiple Platforms Hardcover*, 288 p.
10. Scolari, C. A. (2009). *Transmedia Storytelling: Implicit Consumers, Narrative Worlds and Branding in Contemporary Media Production*. *International Journal of Communication*, 3 (4).
11. Агрикова Е. В. Формирование трансмедийной компетентности студентов –

будущих журналистов: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Е. В. Агрикова. – Ульяновск, 2017. – 202 с.

12. Аль-Ханаки Дж. Принципы трансмедийного повествования в новостных историях: дис. ... канд. наук : спец. 10.01.10 «Журналистика» / Дж. Аль-Ханаки – М., 2017. – 219 с.

13. Виговська Н. А. Мультимедійність та конвергентність як фактори трансформації регіональних медіа: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік.: спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики» / Н. А. Виговська – Запоріжжя, 2015. – 23 с.

14. Гаврілова Л. Г. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічних дослідженнях: [навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів] / Л. Г. Гаврілова, Л. О. Кухар, Я. В. Топольник. – Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2017. – 310 с.

15. Глазкова Е. А. Художественно-выразительное своеобразие трансмедийных экранных произведений: дис. ... канд. искусств.: 17.00.03 «кино-, теле- и другие экранные искусства» / Е. А. Глазкова – М., 2017. – 269 с.

16. Женченко М. Н. Поняття «мультимедіа», «крос-медіа», «трансмедіа» у науковому дискурсі цифрової доби [Електронний ресурс] / М. І. Женченко // Наукові записки Інституту журналістики. – 2013. – Т. 52. – С. 72–75. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_52_12

17. Журба М. А. Зміна онтологічних меж медіа: трансмедіа. [Електронний ресурс] / М. А. Журба // Філософія культури. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Philosophia/4_134438.doc.htm

18. Панченко Л. Ф. Використання в освіті дорослих відкритих курсів платформи Future Learn / Л. Ф. Панченко // Україна – ЄС: крос-культурні порівняння в освітніх дослідженнях: матеріали I Міжнародної наукової конференції, 22-23 травня 2017 р. – К.: Київ-Дрогобич: «Трек-Лтд», 2017. – С. 133–138.

19. Серміна Г. Л. Медіаконвергенція як чинник формування крос-медіа [Електронний ресурс] / Г. Л. Серміна // Наукові записки Інституту журналістики. – 2017. – Т. 1 (66). – С. 86–92. Режим доступу: <https://www.academia.edu/37055329/>

20. Серміна Л. Г. Проблеми термінологічної варіантності в процесі становлення поняття «крос-медіа» [Електронний ресурс] / Г. Л. Серміна // Українське журналістознавство. – 2016. – Вип. 17. – С. 18–24. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzhz_2016_17_5

21. Соколова Н. Л. Трансмедиа и «Интерпретативные сообщества» [Электронный ресурс] / Н. Л. Соколова // Международный журнал исследований культуры. – 2011. №3 (4). Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-i-interpretativnye-soobschestva>

22. Якубенко Е. Н. Конвергенция как фактор формирования современного медиа-рынка [Электронный ресурс] / Е. Н. Якубенко // Вестник БГУ. – 2015. №1. Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/konvergenziya-kak-faktor-formirovaniya-sovremennogo-media-rynka>

REFERENCES

1. Cambridge Dictionary. Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/ru/>

2. Davidson, Dr. (2010). *Cross-Media Communications: an Introduction to the Art of Creating Integrated Media Experiences*. Retrieved from: <http://repository.cmu.edu/etcpress/6>

3. Gambarato, R. (2013). *Transmedia Project Design: Theoretical and Analytical Considerations*. DOI: <https://doi.org/10.1515/bsmr-2015-0006>

4. Giovagnoli, M. (2011) *Transmedia Storytelling: Imagery, Shapes and Techniques*. Retrieved from <https://www.amazon.com/Transmedia-Storytelling-Imagery-Shapes-Techniques/dp/1105062589>

5. Jenkins, H. (2003). *Transmedia Storytelling*. «MIT Technology Review». Retrieved from: <https://www.technologyreview.com/s/401760/transmedia-storytelling/>

6. Lambert, J. (2003) *Digital Storytelling Cookbook and Travelling Companion version*. Digital Diner Press.

7. Long, G. A. (2007). *Transmedia Storytelling – Business, Aesthetics and Production at the Jim Henson Company*. Master Thesis. Cambridge.

8. Pratten, R. (2011). *Getting Started in Transmedia Storytelling: A Practical Guide for Beginners*. Seattle: Create Space.

9. Phillips, A. A. (2012). *Creator's Guide to Transmedia Storytelling: How to Captivate and Engage Audiences Across Multiple Platforms Hardcover*.

10. Scolari, C. A. (2009). *Transmedia Storytelling: Implicit Consumers, Narrative Worlds and Branding in Contemporary Media Production*. International Journal of Communication.

11. Agrikova, E. V. (2017). *Formirovanie transmediinoi kompetentnosti studentov – budushchikh zhurnalistov*. [Formation of transmedia competence of students - future journalists. (PhD dissertation)]. Ulyanovsk.

12. Al-Khanaki, Dzh. (2017). *Printsipy transmediinogo povestvovaniia v novostnykh istoriakh*. [Principles of transmedia narration in news stories]. Moscow.

13. Vyhovska, N. A. (2015). *Multymediinist ta konverhentnist yak faktory transformatsii rehionalnykh media*. [Multimedia and convergence factors like the transformation of regional media]. Zaporizhzhia.

14. Havrilova, L. H., Kukhar, L. O. & Topolnyk, Y. V. (2017). *Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v pedahohichnykh doslidzhenniakh: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv*. [Information and communication technologies in pedagogical researches: educational-methodical manual for students of higher pedagogical educational establishments]. Slov'iansk.

15. Glazkov, E. A. (2017). *Khudozhestvenno-vyrazitelnoe svoeobrazie transmediinykh ekrannykh proizvedenii*. [Artistic expressiveness of transmedia screen products]. Moscow.

16. Zhenchenko, M. N. (2013). *Poniattia «multymedia», «kros-media», «transmedia» u naukovomu dyskursi tsyfrovoy doby*. [The concept of «multimedia», «cross-media», «transmedia» in the scientific discourse of the digital age]. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_52_12

17. Zhurba, M.A. (2017). *Zmina ontolohichnykh mezh media: transmedia*. [Changing the ontological boundaries of the media: transmedia]. Retrieved from: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Philosophia/4_134438.doc.htm

18. Panchenko, L.F. (2017). *Vykorystannia v osviti doroslykh vidkrytykh kursiv platformy Future Learn*. [Using Future Larn's platform for outdoor adult education]. Kyiv.

19. Sermina, H. L. (2017). *Mediakonverhentsiia yak chynnyk formuvannia kros-media*. [Media convergence as a factor in the formation of cross-media]. Retrieved from: <https://www.academia.edu/37055329/>

20. Sermina, H. L. (2016). *Problemy terminolohichnoi variantnosti v protsesi stanovlennia poniattia «kros-media»*. [Problems of terminological variability in the process of formation of the concept of «cross-media»]. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzhz_2016_17_5

21. Sokolova, N. L. (2011). *Transmedia i «Interpretativnye soobshchestva»*. [Transmedia and Interpretive Communities]. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-i-interpretativnye-soobschestva>

22. Iakubenko, E. N. (2015). *Konvergenziia kak faktor formirovaniia sovremennogo media-rynka*. [Convergence as a factor in the formation of the modern media market]. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/konvergenziya-kak-faktor-formirovaniya-sovremennogo-media-rynka>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ОРЄХОВА Валентина Володимирівна – аспірант кафедри теорії та практики початкової освіти, асистент кафедри музики і хореографії

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Наукові інтереси: комп'ютерні технології мистецької освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ORIEKHOVA Valentyna Volodymyrivna –
Postgraduate of the Department of Theory and

Practice of Primary Education, Assistant of the Department of Music and Choreography of the Donbas State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: Computer technologies of artistic education.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2019 р.